

5.11.2015

SELVITYS VUODEN 2014 ARVIOINTIKERTOMUKSEN JOHDOSTA SUORITETUISTA TOIMENPITEISTÄ

Muistio on yhteenveto, joka perustuu virastojen ja liikelaitosten loka-kuussa 2015 toimittamiin selvityksiin toimenpiteistä, joihin kukin virasto ja liikelaitos on ryhtynyt tai tulee ryhtymään vuoden 2014 arviointikertomuksen johdosta.

Kursiivilla (ranskalaiset viivat) olevat kohdat ovat tarkastuslautakunnan toteamukset arviointikertomuksesta vuodelta 2014.

1.5 Tarkastuslautakunnan esittämien suositusten vaikutusten arviointi

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- kaupunginhallituksen ja lauta- sekä johtokuntien tulee varmistua siitä, että hallintokunnat ryhtyvät toimenpiteisiin arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten johdosta.

- kaupunginhallituksen tulee asettaa työryhmä, joka laatii kaupunkitason ohjeen koulujen terveydellisten olojen tarkastusten järjestämisestä siten, ettei päällekkäistä työtä tehdä, vastuunjako on selkeä ja että koulut ja oppilaitokset tulevat tarkastetuksi säännöllisesti kolmen vuoden välein terveydenhuoltolain ja valtioneuvoston asetuksen (338/2011) edellyttämällä tavalla. Työryhmän vetovastuun tulee olla lain mukaisesti sosiaali- ja terveysviraston koulu- ja opiskeluterveydenhuollolla.

Kaupunginkanslia toteaa (2.11.2015), että se on koonnut virastoilta ja liikelaitoksilta kaupunginhallitukselle selvityksen, mihin toimenpiteisiin arviointikertomuksen johdosta on ryhdytty.

Kaupunginmuseo toteaa (16.10.2015) kiinnittäneensä huomiota raportin yleiseen ohjeistukseen ja pyrkivänsä jatkossakin toimimaan voimassa olevan ohjeistuksen ja kaupungin strategian mukaisesti.

Rakennusvirasto toteaa (27.10.2015), että mainoslaitteiden laajamittainen kilpailutus tehdään seuraavan kerran vuonna 2022. Rakennusvirasto, rakennusvalvontavirasto ja kaupunkisuunnitteluvirasto ovat sopineet yhteisestä toimintatavasta, jolla mainoslaitteet asetetaan kaupunkiympäristöön.

Rakennusvalvontavirasto toteaa (27.10.2015), että asuntotuotantoprosessin sujuvoittamista tarkastelleen työryhmän määrittämien toimenpiteiden raportointia on jatkettu syksyllä 2015. Helsinki-kerrostaloa koskeva raportti ei ole vielä lopullisesti valmis. Tontinvarauskierros on päättynyt (kiinteistövirasto), ja kiinnostuneita Helsinki-kerrostalototeuttajia on ollut varauskierroksessa mukana. Tarkentavia

5.11.2015

keskusteluja varauksista rakennuttajien kanssa on käyty yhdessä rakennusvalvonnan, kiinteistöviraston ja kaupunginkanslian kanssa.

Opetusvirasto toteaa (30.10.2015) jatkaneensa vuoden 2012 arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten mukaisia toimenpiteitä koulu- ja lasten ilta- ja iltapäivätoimissa, toimialarajat ylittävillä alueilla vanhempien tukemisessa ja lasten ja nuorten hyvinvoinnissa, maahanmuuttajien työllistymisen edistämiseksi sekä opetushenkilöstön määräaikaisten palvelussuhteiden käytössä. Oppisopimuskoulutuksen käyttömahdollisuuksia on joustavoitettu, ennakkopakettien kirjoja on laajennettu ja tarjontaa on monipuolistettu. Stadin oppisopimuskeskus kehittää edelleen nuorten oppisopimuskoulutusta.

Varhaiskasvatusvirasto toteaa (30.10.2015), että tuottavuuden parantamista on jatkettu palvelurakenteen keventämiseen tähtäävillä toimenpiteillä. Varhaiskasvatuslautakunta on esittänyt päivähoitotoiminnan käynnistämistuen myöntämisen vakinaistamista ja yksityisen hoidon tuen kuntalisää on korotettu. Kunnallista kerhotoimintaa ja palvelusetelin avulla myös yksityistä kerhotoimintaa on lisätty. Viraston menoneste myötäilee lapsimäärän kehitystä ja sen on ennustettu jäävän kuluvana vuonna osoitettua määrärahaa pienemmäksi, koska lapsimäärä ei ole kasvamassa talousarviossa ennakoitun mukaiseksi.

Leikki- ja nuorisoyhteisöissä on suunniteltu ja toteutettu koululaisten kanssa osallistumisen foorumit neljä kertaa vuoden 2015 aikana. Foorumeista nousseet toimintaideat otetaan käyttöön leikki- ja nuorisoyhteisötoiminnassa koululaisten ilta- ja iltapäivätoiminnan osalta, ja koululaisten suunnittelemat ja toteuttamat toiminnot esitellään leikki- ja nuorisoyhteisöjen internetsivulla.

Kaupunginkanslia toteaa (30.10.2015), että koulujen terveydellisten olojen tarkastusten järjestämisessä edetään THL:n julkaisemassa Terveyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin oppilaitos –opassa esitellyn uuden monialaisen toimintamallin mukaisesti. Toimintamalli sisältää tarkastusten suunnittelun, toteutuksen, seurannan, dokumentoinnin ja tuloksista tiedottamisen. Nimettävä kaupunkitasoinen oppilashuollon ohjausryhmä vastaa oppilaitosten tarkastusten toteutumisesta.

1.6 Tilivelvollisten velvollisuus ryhtyä toimenpiteisiin tilintarkastuksen suositusten johdosta

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- kaupunginkanslian tulee yhteistyössä Taloushallintopalveluliikelaituksen kanssa ryhtyä pikaisesti toimenpiteisiin Laskejärjestelmän saattamiseksi asianmukaiseen toimintakuntoon niin, että manuaalivaiheista päästään eroon eikä organisaatiomuutosten yhteydessä lakanneille virastoille ole mahdollista kirjata tapahtumia.

5.11.2015

- johtavien viranhaltijoiden (tilivelvollisten) tulee valvoa, että virastojen ja liikelaitosten hankinnoissa ja päätöksenteossa noudatetaan hankintalain ja hallintolain edellyttämiä muotosäännöksiä tilintarkastajan suositusten mukaisesti.

Taloushallintopalvelu -liikelaitos toteaa (28.10.2015), että Laskejärjestelmän sisäisen laskennan erien täsmäytysrutiineja on parannettu vuoden aikana. Täsmäytykset tehdään kuukausittain ja eliminoinnit kvartaaleittain. Tilinpäätösraportteja on kehitetty vuoden 2015 aikana.

Kaupunginkanslia toteaa (19.10.2015), että se on järjestänyt hallintokunnille syksyllä 2015 päätösvalmistelusta sekä hallinnollista että Ahjojärjestelmän käyttöön liittyvää koulutusta. Hallinnollisessa koulutuksessa on kiinnitetty erityisesti huomiota hallintolain muotosäännösten noudattamiseen. Kaupunginkanslian omat päätösvalmistelun periaatteet on päivitetty lokakuussa.

Hankintakeskus toteaa (26.10.2015) huolehtivansa osaltaan hankintalain ja hallintolain edellyttämien muotosäännöksiä noudattamisesta virastojen ja liikelaitosten päätöksenteossa. Hankintakeskus on tarkistanut omat toimintaprosessinsa ja –käytäntönsä tämän varmistukseksi.

Nuorisoasiainkeskus toteaa (19.10.2015) valmistelleensa kumppanuussopimusten hankintaa pyytämällä asiantuntija-apua oikeuspalveluista ja hankintakeskuksesta. Hankintakeskuksen johdolla on valmisteltu kesän aikana Kumpulän koulukasvitarhan toiminnan hankinta, ja seuraavaksi Tapanilan alueen nuorisotoiminta kilpailutetaan yhteistyössä hankintakeskuksen kanssa. Nuorisoasiainkeskus on ottanut kaikki kumppanuustalojen sopimukset oikeuspalveluiden tarkasteltavaksi ja saanut sopimusten muutoksiin liittyvää ohjausta sekä oikeuspalveluista, hankintakeskuksesta että kaupunginkanslian henkilöstöosaston työmarkkinatiimin asiantuntijoilta.

Kulttuurikeskus toteaa (19.10.2015) päivittäneensä hankintaohjeensa elokuussa 2015. Hankintoja tekevät henkilöt ovat osallistuneet hankintakoulutukseen, ja sekä heitä että muita työntekijöitä on informoitu hankintaperiaatteista. Merkittävissä hankinnoissa, kuten parhaillaan käynnissä olevan lipunmyyntijärjestelmän kilpailutuksen suunnittelussa, käytetään apuna hankintakeskuksen osaamista.

Kaupunginorkesteri toteaa (27.10.2015), että hankinta- ja muiden päätösten valitusosoitusten oikeellisuuteen on kiinnitetty erityistä huomiota. Henkilöstöä on osallistunut kaupunginkanslian järjestämään Ahjo-valmistelijoille tarkoitettuun koulutukseen.

Kaupunginkirjasto toteaa (28.10.2015), että hankinnoissa käytetään kaupungin yhteishankintayksiköiden kilpailuttamia hankintapaikkoja ja

5.11.2015

-sopimuksia, minkä lisäksi kirjasto hyödyntää tarvittaessa kaupungin hankintakeskuksen asiantuntemusta. Kirjastoyksiköiden hankinta-osaamista vahvistetaan entisestään organisaatioyksiköihin nimettyjen laskuvastaavien lisäkoulutuksella ja tuella.

Opetusvirasto toteaa (30.10.2015) selvittäneensä syksyn aikana mahdollisuuksia laajentaa jo aiemmin hallinnon käytössä olleen Cludia-kilpailutusjärjestelmän käyttöä Stadin ammattiopistoon. Virasto on myös valmistellut kaupunkiyhteisen sopimushallintajärjestelmän käyttöönottoa. Lisäksi virasto on osallistunut kaupungin uuden tilausjärjestelmän hankintaan liittyvään projektityöhön.

2.1 Sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen hallintokunnissa

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *liikuntaviraston ulkoiluteiden, kuntoratojen ja hiihtolatupohjien ylläpitoa ja kunnossapitoa koskevien tavoitteiden osalta tulee määritellä sellaiset mittarit, että tavoitteiden toteutumisen tasoa voidaan vertailla vuosittain.*
- *asuntotuotantotoimikunnan ja asuntotuotantotoimiston tulee muotoilla kaupungin kiinteistöyhtiöiden peruskorjausten rakennuttamista koskeva tavoite sellaiseksi, ettei se toteudu automaattisesti tai uudistaa tavoitteen asettelua.*

Liikuntavirasto toteaa (26.10.2015), että vuoden 2016 talousarviossa liikuntatoimen sitovat toiminnalliset tavoitteet on uudistettu aikaisempaa strategialähtöisemmiksi ja tavoitteiden toteutuminen voidaan todentaa määrällisin mittarein.

Asuntotuotantotoimisto toteaa (27.10.2015), että uusi sitova toiminnallinen tavoite pyritään saamaan vuoden 2017 talousarvioon, ja että sitä koskeva valmistelutyö on käynnistynyt. Mahdollista myös on, että peruskorjauksia koskevasta sitovasta toiminnallisesta tavoitteesta luovutaan, koska käynnistyvien peruskorjausten määrä on riippuvainen Helsingin kaupungin asunnot Oy:ltä tulevista peruskorjaustoimeksiantoista, joihin asuntotuotantotoimisto ei voi vaikuttaa.

2.2 Tavoitteiden toteutuminen strategian osa-alueittain

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *virastojen ja liikelaitosten tulee talousarvioehdotusta laatiessaan ottaa huomioon kaupungin strategiaohjelman linjaukset ja toimenpiteet siten, että sitovat toiminnalliset tavoitteet ohjaavat toimintaa strategiaohjelman osoittamaan suuntaan. Lauta- ja johtokuntien tu-*

5.11.2015

lee talousarvioehdotuksen hyväksyessään varmistaa, että näin on toimittu.

- *kaupunginkanslian tulee talousarvioprosessin yhteydessä varmistaa, että hallintokunta on sitovia toiminnallisia tavoitteita asettaessaan ottanut huomioon kaupungin strategiaohjelman linjaukset ja toimenpiteet.*
- *hallintokuntien tulee hyödyntää sitovien toiminnallisten tavoitteiden asettamisessa strategiaohjelman ja sitä toteuttavien toimenpideohjelmien toimenpiteitä.*
- *kaupunginhallituksen tulee strategiaohjelman seurannan yhteydessä varmistua siitä, että kaikkia strategiaohjelman osa-alueita kehitetään tasapuolisesti.*

Hankintakeskus toteaa (26.10.2015) ottaneensa talousarvioehdotusta laatiessaan huomioon kaupungin strategiaohjelman linjaukset ja toimenpiteet siten, että sitovat toiminnalliset tavoitteet ohjaavat toimintaa strategiaohjelman osoittamaan suuntaan ja hyödyntäneensä sitovien toiminnallisten tavoitteiden asettamisessa strategiaohjelman ja sitä toteuttavien toimenpideohjelmien toimenpiteitä.

Ruotsinkielinen ja suomenkielinen työväenopisto toteavat (27.10.2015), että opistojen johdot ovat kokoontuneet pohtimaan ja sopimaan yhteisten strategiapohjaisten, laatu- ja vaikuttavuuslähtöisten tavoitteiden asettamista vuodesta 2017 alkaen.

Suomenkielinen työväenopisto toteaa (27.10.2015), että sitovana tavoitteena on jatkossakin toteutunut vapaan sivistystyön opetuksen opetustuntimäärä. Sen ohelle laaditaan muita sitovia ja seurattavia tavoitteita, jotka kuvaavat laadullisemmin opiston toimintaa. Opiston tuottavuusmatriisi on otettu käyttöön vuonna 2015 ja sitä hyödynnetään täysimääräisesti vuonna 2016. Tuottavuusmatriisin avulla voidaan seurata keskeisiä mittareita, resurssien käyttöä, henkilöstön hyvinvointia sekä opetuksen kohdistumista positiivisen diskriminoinnin ryhmiin.

Asuntotuotantotoimisto toteaa (27.10.2015), että asuntotuotantotoimiston sitovana toiminnallisena tavoitteena kaupungin talousarviossa on ollut AM-ohjelman mukaisen tuotannon rakennuttaminen, mutta määrällinen tavoite on asetettu siten, että se on vastannut talousarviovuotena käynnistettävissä olevia kohteita olemassa olevan tonttivarannon perusteella. Vaikka asuntotuotantotoimiston tonttivarannon määrä on ollut suurempi kuin AM-ohjelman ja strategiaohjelman mukainen vuotuinen tuotantotavoite, 1 500 asuntoa, kaikki tontit eivät ole olleet kuitenkaan rakentamiskelpoisia esimerkiksi keskeneräisen kaavoituksen tai kunnallistekniikan puuttumisen vuoksi tai hankkeiden käynnistyminen on muista syistä estynyt. Vuoden 2016 talousarvioehdotuksessa tavoite on nostettu 1 500 asuntoon. Asuntotuotantotoimisto pyrkii varmistamaan tiiviillä yhteistyöllä kiinteistöviraston, kaupunkisuunnitte-

5.11.2015

luviraston ja kaupunginkanslian kanssa sen, että edellytykset 1 500 asunnon tuotannolle varmistetaan.

Rakennusvirasto toteaa (27.10.2015) laatineensa vuoden 2016 sitovat tavoitteet talousarvioehdotuksen ohjeistuksen mukaisesti painottaen tavoitteissa strategiakytköstä ja yhteistavoitteita muiden hallintokuntien kanssa. Tavoiteasetannat edistävät kaupungin strategiaohjelman sisällöstä erityisesti energiansäästöä, resurssitehokkuutta, asuntotuotantoprosessin sujuvuutta, sähköisiä asiointipalveluja ja kestäviä kulkumuotoja. Tavoitteille on määritelty kriteeristö toteuman seurantaan varten.

Rakennusvalvontavirasto toteaa (27.10.2015), että sähköinen asiointi laajenee vuoden 2016 alussa koskemaan laajempaa määrää lupahankkeita. Sähköisen asioinnin järjestelmiä on kehitetty yhdessä toimittajan kanssa.

Kaupunginorkesteri toteaa (27.10.2015) ottaneensa vuoden 2015 alusta käyttöön tulospalkkiojärjestelmän, jonka tulostavoitteet perustuvat kaupungin strategiaohjelman tavoitteisiin. Tulostavoitteiden painopisteinä ovat asiakasymmärryksen parantaminen, hyvän hallintokulttuurin luominen (mm. budjetoitintiprosessin ja talousseurannan kehittäminen), sisäisen vuorovaikutuksen parantaminen ja organisaation kehittäminen sekä organisaation kehittäminen (mm. vastuunjaon selkiyttäminen ja tiedonkulun parantaminen).

Kaupunginkirjasto toteaa (28.10.2015) uusineensa strategiansa ja siihen kuuluvat mittarit. Sitovina mittareina pidettiin edelleen hyvänä säilyttää aukiolotuntien määrä ja yhteenlaskettu fyysisten ja verkkokäyntien määrä. Aukiolotunnit kuvaavat hyvin fyysisten palvelujen tarjontaa. Käyntimäärät kuvaavat kansalaisten kiinnostusta käyttää palveluja.

Opetusvirasto toteaa (30.10.2015), että viraston kaikki vuoden 2014 talousarvioon sisältyneet tavoitteet tulkittiin strategialähtöisiksi tarkastuslautakunnan erillisraportissa. Myös vuoden 2015 talousarvioon ja tulobudjettiin sisältyvät tavoitteet sekä vuoden 2016 talousarvioehdotuksen tavoitteet on johdettu kaupungin strategiaohjelmasta.

Kaupunginkanslia toteaa (26.10.2015), että vuoden 2016 talousarvion sitovien tavoitteiden valmistelu on tehty strategiaohjelman linjausten pohjalta. Tehdyt muutokset ovat toteuttaneet strategiaohjelman linjauksia.

Kaupunginkanslia toteaa (30.10.2015), että kaupunginhallitus varmistaa strategiaohjelman osa-alueiden tasapuolisen kehittämisen käsitellessään strategiaohjelman mittariston ja toimenpiteiden etenemisen ti-

5.11.2015

lannekatsauksen kaupunginhallituksen iltakoulussa kaksi kertaa vuodessa.

2.3 Dokumentoinnin puutteet

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *seuraavien hallintokuntien tulee tallentaa tilinpäätöstyötilaan tilinpäätösohjeistuksen mukaisesti sellaiset dokumentit, joiden perusteella sitovien tavoitteiden toteutuminen voidaan varmentaa kaikkien tavoitteiden osalta: kaupunginkanslia, hankintakeskus, tukkutori, rakennusvirasto, Stara, pelastuslaitos, ympäristökeskus, HKL, sosiaali- ja terveysvirasto, ruotsinkielinen työväenopisto, kaupunginkirjasto, kulttuurikeskus, kaupunginmuseo, liikuntavirasto, työterveyskeskus, tietokeskus, kaupunkisuunnitteluvirasto, kiinteistövirasto ja rakennusvalvontavirasto.*
- *sosiaali- ja terveysviraston on ohjeistettava henkilöstöään siten, että hoitopääsyyn liittyvät potilastiedot kirjataan oikein, jolloin tiedot ovat saatavilla oikeellisina suoraan tietojärjestelmästä.*
- *kulttuurikeskuksen tulee kehittää toiminnanohjausjärjestelmänsä ja sen käyttöä siten, että järjestelmästä saadaan suoritettujen osalta luotettavaa tietoa.*
- *tietokeskuksen tulee selkeyttää sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutumista varmentavaa dokumentointikuvausta ja sen liitteitä.*

Kaupunginkanslia toteaa (26.10.2015), että sitovien toiminnallisten tavoitteiden dokumentoinnit kerätään ja niiden sisältöä kehitetään keväällä 2016 vuoden ensimmäisen talouden toteumaennusteen yhteydessä.

Hankintakeskus toteaa (26.10.2015), että se on tallentanut ja tallentaa jatkossa tilinpäätöstyötilaan tilinpäätösohjeistuksen mukaisesti sellaiset dokumentit, joiden perusteella sitovien tavoitteiden toteutuminen voidaan varmentaa kaikkien tavoitteiden osalta.

Rakennusvirasto toteaa (27.10.2015) tallentavansa sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteuman tilinpäätöstyötilaan tilinpäätösohjeistuksen mukaisesti.

Kaupunginkirjasto toteaa (28.10.2015), että sillä on kattava dokumentaatio sitovien tavoitteiden toteutumisesta.

Kaupunginmuseo toteaa (16.10.2015) toimittaneensa välittömästi taloushallintopalvelu -liikelaitoksen kaupunginmuseolta pyytämän täydennyksen tilinpäätöstyötilaan vietyihin tietoihin. Asia annettiin tiedoksi myös kaupunginmuseon johtokunnalle tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä.

5.11.2015

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus toteaa (27.10.2015), että potilastietojärjestelmä Pegasoksen hoitoon pääsyn merkintöjä on tarkastettu. Havaittujen puutteiden perusteella muutettiin Terveystieteiden ja hyvinvointilaitokselle (THL) menevien hoitoon pääsyn tietojen poimintojen määrityksiä. Seuraavassa vaiheessa täsmennetään potilastietojärjestelmään ko. tietojen kirjaamisen ohjeita.

Kulttuurikeskus toteaa (19.10.2015) kehittäneensä seuranta- ja dokumentointia käyttäjäkoulutuksella sekä esimiestyötä kehittämällä. Vuoden 2015 ajan suoritettiedot on saatu virheettömästi Elis-toiminnanohjausjärjestelmästä.

2.4 Havaintoja tavoitteiden luonteesta

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *liikuntalautakunnan ja liikuntaviraston tulee harkita, miten strateginen tavoite kaupunkilaisten liikunnan lisäämisestä voitaisiin huomioida sitovien toiminnallisten tavoitteiden asettamisessa.*
- *kaupunginkirjaston, kaupunginmuseon, kaupunginorkesterin, Korkeasaaren eläintarhan, kulttuurikeskuksen, taidemuseon, tietokeskuksen ja työväenopistojen tulee harkita mahdollisuuksia kehittää sitovia toiminnallisia tavoitteitaan laadullisemmiksi.*

Liikuntavirasto toteaa (26.10.2015), että se on osallistunut tietokeskuksen uuden tutkimusohjelman valmisteluun ja tuonut esiin tietotarpeen, joka liittyy helsinkiläisten liikunnan määrän ja siinä tapahtuvien muutosten osoittamiseen. Liikunnan määrän ja siinä tapahtuvien muutosten luotettava ja riittävän usein toistuva samankaltainen tiedonkeruu mahdollistaisi sen, että tavoitteita voi sitoa kyseiseen vaikuttavuusnäkökulmaan. Liikuntavirasto toteutti vuonna 2015 myös kuntalaiskyselyn, jolla selvitettiin helsinkiläisten liikuntakäyttäytymistä sekä liikuntaviraston palveluiden tunnettavuutta.

Kaupunginkirjasto toteaa (28.10.2015), että se pyrkii edelleen parantamaan laadullisen palautteen käsittelyä. Toistaiseksi ei ole päästy tuottamaan yhtenäistä mittaristoa tähän aineistoon. Asia on kiinnitetty myös asiakkuuden parempaan haltuunottoon, mikä on osittain Helmet-tasoinen tavoite. Kirjasto toteuttaa loppuvuoden 2015 aikana kolmannen kerran Mystery shopping –tutkimuksen, jonka tarkoitus on selvittää asiakkaiden palvelukokemuksen laatua. Tutkimukseen liitetään kirjastotilassa tapahtuvien asiointien lisäksi kirjaston Facebook -viestintä sekä chat –palvelu.

Kaupunginmuseo toteaa (16.10.2015) uusineensa sitovan toiminnallisen tavoitteensa. Asiakkaiden lukumäärä lasketaan näyttely-, elokuva-

5.11.2015

ja verkkokävijöiden sekä asiantuntijapalveluita saaneiden yhteissummasta. Toiminnallinen tavoite on laadullisesti aiempaa paljon informatiivisempi ja kuvaa sekä ohjaa paremmin museon toiminnan ja palvelujen kokonaisuutta ja niiden käyttöä.

Kaupunginorkesteri toteaa (27.10.2015), että laadullisten tavoitteiden asettamisen mahdollisuutta on selvitetty perehtymällä muiden orkesterien käytäntöihin ja kokemuksiin sekä opetusministeriön tilaamaan, aiheesta tehtyyn selvitykseen. Näiden perusteella orkestereiden käytössä ei ole objektiivisuus- tai tarkkuusvaatimuksia täyttäviä laadunarviointimalleja. Orkesteri kuitenkin seuraa aktiivisesti alan kehitystä ja mikäli osoittautuu, että mainitut vaatimukset täyttäviä orkesteritoiminnan laadunarviointimalleja otetaan muualla käyttöön, orkesteri selvittää vastaavien menetelmien käyttömahdollisuuksia oman toimintansa arvioinnissa. Tämän lisäksi orkesteri selvittää itse mahdollisuuksia omien laadunarviointimenetelmien kehittämiseksi.

Kulttuurikeskus toteaa (19.10.2015) käynnistäneensä sitovien toiminnallisten tavoitteiden arvioinnin ja aloittaneensa näiden uudistamisen laadullisemmiksi hyödyntäen strategiaohjelman ja sitä toteuttavien toimenpideohjelmien toimenpiteitä. Uudet tavoitteet tullaan ottamaan käyttöön 2017 talousarvion yhteydessä.

2.5 Tytäryhteisöille asetettujen sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *kaupunginkanslian tulee talousarviovalmistelun yhteydessä asettaa tytäryhteisöille sellaisia tavoitteita, että niiden toteutumisen arviointi on mahdollista.*
- *kaupunginkanslian tulee varmistaa, että tytäryhteisöjen sitovien tavoitteiden toteumatiedoista laaditaan selkeät dokumentointikuvaukset siten, että tavoitteiden toteutuminen on jälkikäteen todennettävissä.*

Kaupunginkanslia toteaa (21.10.2015), että kaupunginhallituksen konsernijaosto päätti 31.8.2015 merkitä tiedoksi ehdotuksen tytäryhteisöille kaupungin talousarviossa asetettaviksi tulostavoitteiksi vuodelle 2016. Tavoitteiden asettamisessa ja seurannan kehittämissä on otettu huomioon myös se, että asetettujen tavoitteiden toteutumisen arviointi voidaan varmistaa. Ehdotukset talousarviotavoitteiksi on valmisteltu siten, että ne ovat aiempaan helpommin mitattavissa ja arvioitavissa.

Tytäryhteisöille annetaan muun konserniraportointia koskevan ohjeistuksen yhteydessä tarkennettu ohjeistus asetettujen tavoitteiden toteutumisen arvioinnin mahdollistavien tietojen tallentamisesta tilinpäätös-

5.11.2015

työtilaan tai toimittamisesta muulla tavoin kaupunginkanslialle tavoitteiden toteutumisen seurantaan varten.

3.2 Talouden tunnuslukujen kehitys

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *kaupunginhallituksen tulee arvioida, ovatko nykyiset keinot oikeita velkaantumiskehityksen hidastamiseen strategiaohjelman mukaisesti.*

Kaupunginkanslia toteaa (26.10.2015), että taloussuunnitelmaehdotus 2016-2018 hidastaa kaupungin velkaantumiskehitystä. Toiminnan ja investointien rahavirran alijäämäisyys pienenee vuoden 2015 ennusteesta selvästi vuoden 2018 taloussuunnitelmaan. Kaupungin nettolainanotto ilman HKL-liikelaitoksen investointeihin tarkoitettua lainanottoa on vuoden 2016 talousarviossa 40 milj. euroa ja vuonna 2018 vain 10 milj. euroa eli selvästi vähemmän kuin vastaava lainanotto on viime vuosina ollut. Velkaantumiskehityksen hidastuminen on seurausta ennen kaikkea strategian menokasvua mitoittavasta tavoitteesta, kiinteän omaisuuden myyntitavoitteesta sekä investointiraamista.

4.1.1 Sähköinen asiointi

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *kaupunginkanslian tulee huolehtia siitä, että kuntalainen löytää yhdestä portaalista kaikki kaupungin tarjoamat sähköiset asiointipalvelut.*
- *sosiaali- ja terveystieteiden viraston tulee jatkaa sähköisen asioinnin kehittämistä erityisesti terveydenhuollon palveluissa.*

Kaupunginkanslia toteaa (28.10.2015), että vuoden 2015 lopussa sähköisen asioinnin päivitysprojektin tuloksena kuntalainen löytää kaikki kaupungin tarjoamat tunnistautumista vaativat sähköiset asiointipalvelut yhdestä portaalista. Kuntalainen pääsee kirjautumaan sähköiseen asiointiin sekä hel.fi:n etusivulta että virastojen sivuilta asianomaisten palvelujen kohdalta. Palvelu hyödyntää palvelurekisteriä, jossa myös sähköiset asiointipalvelut on kuvattu.

Sosiaali- ja terveystieteiden virasto toteaa (27.10.2015), että sosiaali- ja terveydenhuollon sähköisen asioinnin suostumusten määrä on kasvanut noin 25 %:lla puolessa vuodessa. Sähköisen asioinnin suostumuksia on tehty tähän mennessä noin 163 000.

Kouluterveydenhuollossa suunnitelmat sähköisen asioinnin käyttöönotosta ovat edenneet. Käyttöönotto edellyttää kouluterveydenhuollossa

5.11.2015

uuden työtavan, uusien työprosessien ja uusien toiminnallisuuksien käyttöönottoa potilastietojärjestelmässä. Tavoitteena on aloittaa sähköinen asiointi kouluterveydenhuollossa sähköisellä ajanvarauksella.

Hammashuollon interaktiivinen esitietolomake on testausvaiheessa ja tavoitteena on ottaa se käyttöön vuoden 2015 aikana.

Perusterveydenhuollossa (terveysasemilla) on otettu käyttöön sähköinen ajanvaraus influenssa-ajanvarauksissa sekä hoitajien nopeissa ajanvarauksissa (esimerkiksi rokotukset, tikkien poisto yms.). Kaksisuuntainen tietoturvallinen viestinvälitys on teknisesti mahdollista ottaa käyttöön kaikissa toiminnoissa, joissa se on tarkoituksenmukaista.

E-reseptin uusinta on tuotannollisessa käytössä ja sen kautta tulee noin 30 000 e-reseptin uusintaa kuukaudessa. E-reseptin uusinta siirtyy Kelan omakannan kautta tehtäväksi toiminnallisuudeksi vuoden 2015 loppuun mennessä.

4.1.2 Liiketoiminnan edistämisen toimenpiteiden toteutuminen

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *kaupunginkanslian tulee kehittää liiketoiminnan edistämiseksi toteutettujen toimenpiteiden vaikutusten seurantaa ja mittaristoa.*

Kaupunginkanslia toteaa (27.10.2015), että avaintoimialojen kehityksen seuraamiseksi ja mittaroinnin kehittämiseksi valtuuston nimeämiin avaintoimialoihin on tilattu toimialakartoitukset. Näistä ensimmäinen on valmistunut lokakuussa 2015 ja loput valmistuvat vuoden 2015 kuluessa tai vuoden 2016 alkupuolella. Kartoitukset edellyttävät laajaa tiedonkeruuta tilastotarkastelun tueksi. Lisäksi on käynnistetty selvitys Helsingin yrityspalveluekosysteemin toimijoista ja tarvittavista yhteistyömalleista.

Elinkeinopoliittisten toimenpiteet vaikuttavat välillisesti toimintaympäristöön ja niiden vaikutusten mittaaminen on vaikeaa. Käytännössä lyhyellä aikavälillä joudutaan arvioimaan pääasiassa suunniteltujen toimenpiteiden toteutumista. Useat viimeaikaiset arviot kuitenkin indikoivat elinkeinopoliittisen kehittämisen ja toteutettujen toimenpiteiden vaikuttavuutta. Kokonaistyytyväisyys yritystoiminnan edellytyksiin on noussut Helsingissä selvästi, kymmenen suomalaista Helsingissä tai Espoossa toimivaa startupia on valittu sadan kuumimman eurooppalaisen kasvuyrityksen listalle, ja Helsinki sijoittui New Yorkin ja Lontoon jälkeen parhaaksi kaupungiksi teknologiainnovaatioiden ja yrittäjyyden tukemisessa.

5.11.2015

4.2.1 Seudullisen omistajaohjauksen tavoitteiden toteutuminen HSL:ssä ja HSY:ssä

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *kaupunginkanslian on käynnistettävä yhteistyö pääkaupunkiseudun kuntien, HSL:n ja HSY:n kanssa yhteisen vuosikellon laadintaa varten toiminnan ja talouden suunnitteluajataulujen yhteensovittamiseksi.*
- *kaupunginhallituksen konsernijaoston tulee tehdä aloite kuntayhtymien yhtymäkokousedustajien ja hallituksen jäsenten omistajaohjausroolin selkiyttämiseksi ja yhteistyön lisäämiseksi viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden kesken.*
- *kaupunginhallituksen konsernijaoston ja kaupungin johdon on yhdessä muiden pääkaupunkiseudun kaupunkien kanssa linjattava HSY:n toimintaa ja päätettävä työjaosta muun muassa ilmaston suojeleluun liittyvissä asioissa.*

Kaupunginkanslia toteaa (21.10.2015), että kaupunginhallituksen konsernijaosto seuraa Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) ja Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän (HSY) toimintaa, taloutta ja niiden suunnittelua. Raportoinnin ja perussopimuksissa määritellyn talousarvioihin ja -suunnitelmiin liittyvän lausunnotmenettelyn lisäksi molemmat kuntayhtymät (hallituksen puheenjohtajat ja toimitusjohtajat) esittelevät säännönmukaisesti konsernijaostolle taloussuunnittelunsa etenemistä sekä kuntayhtymien ajankohtaisia asioita. Järjestettävät tilaisuudet mahdollistavat kaupunginhallituksen konsernijaoston ja kuntayhtymien edustajien välisen vuoropuhelun konserniohjauksen sekä siihen liittyvän tiedonkulun ja yhteistyön edistämiseksi.

Kaupunginhallituksen konsernijaosto nimeää kaupungin edustajat HSL:n ja HSY:n yhtymäkokouksiin ja antaa heille tarvittavat toimintaohjeet kokouksissa käsiteltäviin asioihin liittyen. Kuntayhtymien toimintaan ja talouteen sekä ohjaamiseen liittyvissä asioissa pyritään muodostamaan jäsenkuntien yhteinen näkemys luottamushenkilöiden koordinaatioryhmän, kaupunginjohtajien kokousten sekä jäsenkuntatapaamisten avulla. Yhteisen näkemyksen pohjalta yhtymäkokousedustajille annettavilla toimintaohjeilla voidaan edistää kuntayhtymien ohjauksen toimivuutta sekä niille asetettujen tavoitteiden toteutumista.

4.3.1 Toimialarajat ylittävien palveluprosessien toteutuminen

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *kaupunginhallituksen on varmistettava, että poikkihallinnollisten prosessien kehittämistä jatketaan strategiaohjelman linjausten mukaisesti.*

5.11.2015

- *kaupunginhallituksen on varmistettava, että poikkihallinnollisille prosesseille määritellään prosessin omistaja, jolla on toimivalta johtaa prosessia.*

Kaupunginkanslia toteaa (26.10.2015), että se on kilpailuttanut vuonna 2015 kaupunkiyhteisen prosessien ja kokonaisarkkitehtuurin kuvaamisen ja hallinnan palvelun hankinnan. Palvelu auttaa ja edistää paitsi prosessien johtamista yleensä, myös toimialarajat ylittävien prosessien johtamista, ohjausta ja toteutumisen seurantaa. Poikkihallinnollisten prosessien sujuvoittaminen on yhtenä lähtökohtana myös kaupungin johtamisjärjestelmän uudistamisessa.

4.3.2 Asukkaiden osallistuminen palvelutuotannon kehittämiseen kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntatoimessa sekä varhaiskasvatusvirastossa

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *kaupunginkanslian on yhdessä muiden virastojen kanssa lisättävä yhteispalautekanavan ja muiden asukkaiden osallistumismenetelmien tunnettuutta ja tapoja kannustaa asukkaita ideoiden ja palautteiden antamiseen.*
- *kaupunginkanslian tulee osallistaa asukkaat palautekanavien kautta tulleiden parhaiden ideoiden valintaan.*
- *kaupunginkirjaston, kulttuurikeskuksen, liikuntaviraston, nuorisoasiainkeskuksen ja varhaiskasvatusviraston tulee kytkeä asukkaiden antaman palautteen hyödyntäminen viraston tulostavoitteisiin.*
- *kokemukset osallistuvasta budjetoinnista ovat olleet pääosin hyviä. Kaupunginkirjaston, kulttuurikeskuksen ja nuorisoasiainkeskuksen tulee harkinnan mukaan laajentaa osallistuvan budjetoinnin käyttöä kuntalaisten osallistumisen lisäämiseksi. Myös liikuntaviraston ja varhaiskasvatusviraston tulee selvittää osallistuvan budjetoinnin käytön mahdollisuuksia.*

Kaupunginkanslia toteaa (28.10.2015), että kaupungin yhteispalautekanavaa, osallistumista ja vuorovaikutusta edistäviä verkkopalveluita ja osallistumisen menetelmiä on tehty tunnetuksi yhteistyössä virastojen kanssa monissa tapahtumissa ja tilaisuuksissa, kuten esimerkiksi yliopormestarin asukasilloissa, esikaupunkimessuilla, ikäihmisille suunnatuilla asumisen ja vaikuttamisen minimessuilla palvelukeskuksissa, Maailma kylässä tapahtumassa ja nuorten RuutiExpo -tapahtumassa. Lisäksi on suunnitteilla virastojen kanssa yhteistyössä toteutettava kaupunginosiin jalkautuva ”Roadshow” -tilaisuuksien sarja, jonka tavoitteena on lisätä osallistumisen ja vuorovaikutuksen mahdollistavien kanavien tunnettavuutta ja monipuolista käyttöä.

Helsingin kaupungin sähköisen palautejärjestelmän kautta tulleet ideat ja ehdotukset on otettu virastojen sisällä luonnolliseksi osaksi valmiste-

5.11.2015

lua. Kehittämistoimenpide-ehdotukset ja aloitteet siirretään eteenpäin ko. asiaa hoitavalle virkamiehelle, joka tutustuu asiaan ja tarvittaessa vastaa ehdotuksen tekijälle. Aloitteiden ja ideoiden vaikutusta voi olla välillä vaikea erottaa muusta valmistelusta, sillä ne pääsääntöisesti siirtyvät suoraan operatiiviselle tasolle ja tulevat osaksi toimintaa. Seurantakäytännöt vaihtelevat virastoittain. Osa käsittelee palautejärjestelmän kautta tulleet kehittämissuositukset erikseen, osa muiden ehdotusten yhteydessä ja osalla ei ole lainkaan erillistä seuranta-a. Palautejärjestelmää pyritään kehittämään palautteiden seurannan ja analysoinnin näkökulmasta.

Kaupunginkanslia toteaa (20.10.2015), että kaupunginhallitus antoi 4.5.2015 ohjeet nuorten tekemien aloitteiden käsittelystä. Aloitteita oli jätetty lokakuun puoliväliin mennessä 28 kappaletta ja käsitellyksi palautejärjestelmässä oli merkitty 24 aloitetta. Kaupunginvaltuuston työjärjestyksen mukaan nuorten tekemät aloitteet ja niiden johdosta suoritettavat toimenpiteet tuodaan kerran vuodessa tiedoksi valtuustolle.

Kaupunginkirjasto toteaa (28.10.2015), että se on laatimassa osallistamisen linjauksia. Yhtenä tavoitteena on arkipäiväistä osallistumista osaksi kirjastojen perustoimintaa. Mukana ovat lautakunnan selvityksen mukaisesti laajasti osallistumista eri muodot palautteen käsittelystä eri ryhmien osallistamista menetelmiin.

Käytännön tasolla kirjasto jatkaa englanninkielisen aineiston valintaa suoraan asiakkaiden kanssa. Lokakuussa 2015 kaupunginkirjasto järjesti asiakkaiden ja henkilökunnan yhteisen työpajan, jossa avattiin kirjaston uusittuja arvoja. Maunula -talon toimintaa suunnitellaan ja palveluja kehitetään yhdessä asukkaiden kanssa. Myös talon johtoryhmään on tarkoitus tulla asukasedustus. Jatkossa osallistamista toteutetaan mm. käytön pelisääntöjen luomisessa keskustakirjastoon sekä nuorten moniulotteisen rauhallisuus-käsitteen selvittämiseksi yhteistyössä nuorisosiainkeskuksen kanssa. Yhteisöllisyyden uusia keinoja etsitään työpajassa, jossa kansalaiset pyydetään mukaan kehittämään keinoja luontevan kommunikaation lisäämiseksi kirjastoissa. Keskustakirjaston irtokalustesuunnittelun osallistamiseen liitetään laajahko kansalaiskasvatuspaketti. Tavoitteena on kertoa julkiskalustamisen reunaehdoista samalla, kun kansalaiset saavat ottaa kantaa tuoliehdoksiin.

Kulttuurikeskus toteaa (19.10.2015), että sitovien toiminnallisten tavoitteiden uudistamista yhteydessä arvioidaan, miten asiakkaiden antama palaute kytkettäisiin entistä paremmin normaaliin toimintaan, sekä miten osallistuvan budjetoinnin käyttöä laajennettaisiin kuntalaisten osallistumista lisäämiseksi.

5.11.2015

Liikuntavirasto toteaa (26.10.2015), että virastossa on pohdittu kaupunkilaisten osallistamisen menetelmiä eri tavoin. Myös osallistuva budjetointi on ollut esillä.

Nuorisoasiainkeskus toteaa (19.10.2015), että vuonna 2016 henkilökunta haastattelee nuoria eri puolilla kaupunkia osana nuorisotyön toimintayksiköiden alueanalyysia. Osallistuvan budjetoinnin toteutusta aikaistetaan siten, että vuoden 2016 aikana jokaisessa nuorisotyön toimintayksikössä toteutetaan osallistuvaa budjetointia tai vähintään aloitetaan sen toteutus paikallisten nuorten kanssa.

Varhaiskasvatusvirasto toteaa (30.10.2015), että varhaiskasvatusalueiden asiakaskyselyn tulosten pohjalta itselleen asettamista kehittämisen tavoitteista on koottu kolme pääsisältöä virastotasoisiksi tavoitteiksi ja toimenpiteiksi: Vanhempien osallisuus uusia toimintatapoja hyödyntäen sekä monipuolista tiedottamista käyttäen, monipuolisen ulkotoiminnan kehittäminen ja lapsen päivähoidon aloituksen kehittäminen (palvelumuotoilu).

Kaupunginkanslia toteaa (16.10.2015), että varhaiskasvatusviraston talousarviossa vuodelle 2015 on sitovana tavoitteena, että asiakastytyväisyyskyselyn toiminnan sisältöä koskevien valittujen kysymysten tulokset ovat verkossa nähtävissä yksikkökohtaisesti.

Kaupunginkanslia toteaa (30.10.2015) kulttuuritoimen osalta, että taiteen tuottamisessa on selkeä suuntaus kohti yhteistuotantoja ja monitoimijaisia tuotantomalleja. Kulttuurikeskus käynnistää vuonna 2016 alueellista eriarvoistumista ehkäisevän Helsingin mallin pilotoinnin. Asukkaita ja taidelaitoksia yhteistyöhön osallistavan mallin pariin pyritään innostamaan helsinkiläisiä kulttuuri- ja taidelaitoksia, vapaita ryhmiä, asukkaita, kaupungin omia kulttuuritoimijoita sekä muita hallintokuntia.

Kaupunginkanslia toteaa (30.10.2015) liikuntatoimen osalta, että uusi liikuntalaki, jota liikuntavirasto noudattaa, tuli voimaan 1.5.2015. Kunnan tulee liikuntalain 5 §:n mukaan mm. järjestää liikuntapalveluja, terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa, tukea kansalaistoimintaa sekä rakentaa ja ylläpitää liikuntapaikkoja. Näiden tehtävien toteuttaminen kunnassa tulee tapahtua eri toimialojen yhteistyönä. Kunnan tulee kuulla asukkaitaan liikuntaa koskevissa keskeisissä päätöksissä. Kunnan tulee myös arvioida kunnan asukkaiden liikunta-aktiivisuutta osana terveyden ja hyvinvoinnin kehittämistä.

5.11.2015

4.3.3 Varhainen puuttuminen päiväkodeissa ja lastenneuvoloissa

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *sosiaali- ja terveystieteiden ja varhaiskasvatustieteiden on luotava aiempaa tiiviimmät yhteistyösuhteet ja varmistettava lastensuojelun ja hyvinvoinnin kannalta välttämätön tiedonkulku päiväkotien, neuvoloiden, lastensuojelun ja muiden lapsesta tai nuoresta huolehtivien tahojen välillä.*
- *sosiaali- ja terveystieteiden tulee lisätä joustoa neuvolatyöhön siten, että terveydenhoitajat voivat järjestää aikaansa nykyistä enemmän varhaisen tuen tarpeiden mukaan.*
- *sosiaali- ja terveystieteiden ja varhaiskasvatustieteiden on parannettava Hyve4-malliin liittyvää tiedonkulkua päiväkotien ja neuvoloiden välillä.*

Varhaiskasvatustieteen toteaa (30.10.2015), että talousarviovuotta 2016 koskien virastolla on sosiaali- ja terveystieteiden kanssa yhteinen sitova tavoite: Vakiinnutetaan kokeilun perusteella päiväkodeissa 3-vuotiaiden terveystarkastukset ja hyvinvointitapaamiset eli ”Neuvola päiväkodissa” -toimintamalli.

Yhteistyötä eri toimijoiden välillä on tiivistetty. Esimiehille järjestettyjen varhaiskasvatustieteiden, lastensuojelun ja varhaisen tuen perhetyön tilaisuuksia yhteistyökäytännöistä jatkettiin keväällä 2015 laajentaen osallistujiksi myös yksityisen päivähoiton esimiehet. Esiopetuksen oppilashuollon vastaava kuraattori on aloittanut työnsä varhaisen tuen perhetyössä ja oppilashuollon vastaava kuraattori on paikalla esiopetuksen alueellisissa oppilashuollon alueryhmissä ja tukena esiopetuksessa olevien lasten oppilashuollollisissa tarpeissa. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman mukaisesti alueellisissa hyvinvointiryhmissä on varhaiskasvatusta edustamassa varhaiskasvatustieteen päällikkö.

Ohjeistusta on uudistettu. Perhe- ja sosiaalipalvelujen yhteistyökäytäntöjä koskeva pysyväisohje on muotoiltu vastaamaan uutta lainsäädäntöä ja varhaiskasvatustieteiden on tarkennettu toimintaohjeita lasten pahoinpitelyepäilyksissä sekä yhteydenotossa tuen tarpeen arvioimiseksi.

4.4.1 Hankinta- ja kilpailuttamiskäytännöt rakennusvirastossa

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *rakennusviraston tulee ylläpitää ja kehittää hankintaosaamista sekä sopimusten seurantaa ja valvontaa.*

Rakennusvirasto toteaa (27.10.2015) huolehtineensa hankintaosaamisen ylläpitämisestä ja kehittämisestä sekä tarvittavasta uudesta ohjeistuksesta ja tiedottamisesta. Virastossa on järjestetty hankintakoulu-

5.11.2015

tusta. Hankintalain ja tilaajavastuulain uudistusten myötä hankinnoista vastaaville henkilöille on suunniteltu koulutuskokonaisuus alkuvuoteen 2016. Hankintoja tekevät henkilöt ylläpitävät hankintaosaamistaan myös käymällä muissa hankintaan liittyvissä koulutuksissa.

Virastossa jatkaa toimintaansa hankintaryhmä, jonka tehtävänä on käsitellä osastokohtaisia käytännön hankintakysymyksiä sekä seurata hankintojen oikeuskäytäntöä. Vuonna 2015 on virastossa kehitetty myös kestäviä hankintoja määrittelemällä sen kriteeristö ja käynnistämällä malliasiakirjojen päivitykset.

Sopimushallintajärjestelmän pääkäyttäjäkoulutukset käynnistyvät loppuvuonna 2015, jonka jälkeen rakennusvirasto ottaa järjestelmän käyttöön.

4.5.1 Eräiden asiakasryhmien pääsy sosiaali- ja terveystalouteen

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *terveysasemien, sisätautien, psykiatrian ja päihdepoliklinikoiden sekä kotihoidon on tehtävä nykyistä systemaattisemmin potilaiden ja asiakkaiden erilaisten sairauksien ja ongelmien moniammatillista tunnistamista.*
- *terveysasemien, sisätautien-, psykiatrian- ja päihdepoliklinikoiden sekä kotihoidon tulee laatia kaikille monisairaille tai -ongelmallisille asiakkailleen hoito- tai palvelusuunnitelma moniammatillisesti asiakkaan kanssa ja asiakasta motivoiden siten, että hän ottaa itse vastuuta hoidostaan.*
- *sosiaali- ja terveystalouden on määriteltävä useita palveluja tarvitseville asiakkaille palveluohjaaja strategiaohjelman 2013–2016 mukaisesti. Tällä hetkellä monisairaiden ja -ongelmaisten hoitoa koordinoiva taho käytännössä usein puuttuu.*
- *terveysasemien ja päihde- ja psykiatriakeskusten tulee voimakkaasti kehittää psykiatria- ja päihdepalvelujen integraatiota käytännön työn tasolla. Erityisesti depression ja kaksoisdiagnoosiasiakkaiden hoitoon pääsyä ja hoitoa tulee parantaa.*
- *kotihoito ja sosiaali- ja lähityön palvelut tulee yhdistää säännölliseksi käytännön työksi. Lisäksi kotihoitoon tulee tarvittaessa liittää myös muiden ammattilaisten palveluita. Kotihoidossa on syytä käydä keskustelu palvelun keskittämistä hoivaa eniten tarvitseville asiakasryhmille.*
- *sosiaali- ja terveystalouden tulee käynnistää sellaisten mittareiden kehittäminen, joilla voitaisiin seurata monisairaana tai -ongelmaisen hoidon toteutumista ja onnistumista kokonaisuutena.*

Sosiaali- ja terveystalouden toteaa (27.10.2015), että potilaiden ja asiakkaiden erilaisten sairauksien ja ongelmien moniammatillisen tunnis-

5.11.2015

tamisen osalta moniammatillista ja konsultatiivista työtä (=kevyemmät palvelumallit) on lisätty, esimerkkinä terveysasemille jalkautuvat sisätautilääkärikonsultaatiot, joissa terveyskeskuslääkärit ja konsultoiva sisätautilääkäri evaluoivat potilaan ongelmia moniammatillisesti. Tämä toimintamalli vähentää lähetteitä, auttaa hallitsemaan poliklinikajonoja ja on siten kustannustehokasta ja ennen kaikkea potilaan hoito ei useinkaan siirry eri yksikköön (asiakastytyväisyys). Samalla kyseisen erikoisalalan osaaminen terveysasemayksiköissä vahvistuu. Konsultaatiotilanteissa voi olla mukana myös hoitotyön edustajia, jolloin moniammatillisuus vahvistuu.

Hoito- ja palvelusuunnitelmien laadinnan osalta sisätautien poliklinikalla kirjoitetaan viimeistään hoitopisodin loppuessa kattava hoitosuunnitelma, jossa tärkeää on paitsi ohjeistaa jatkokontrollit ja jatkohoito omalla terveysasemalla, myös antaa ohjeita potilaalle omahoidon toteuttamiseksi ja tehostamiseksi.

Diabetespotilaiden hoidossa pyritään empowerment-teorian mukaiseen omahoidon opetukseen ja kannustukseen. Hoitosuunnitelmat pyritään laatimaan yhteistyössä potilaiden ja muun hoitotiimin kanssa ja ne ovat luettavissa mm. Kanta-arkiston kautta.

Hoitosuunnitelman tärkeydestä on pidetty sisätautien poliklinikoilla kokoukset ja sitä on käsitelty sisätautien poliklinikoiden esimieskokouksessa. Asia tulee olemaan yksi toiminnan kehittämiskohteista syyskuudella 2015.

Kotihoidon painotusten osalta on alkusyksystä 2015 valmistunut Kotihoidon toiminta- ja kehittämissuunnitelma ”Kotihoito 2020”, joka ohjaa kotihoidon sisällön kehittämistä ja toiminnan tuloksellisuuden parantamista. Asiakkaiden tarpeiden ja niissä tapahtuvien muutosten arvioinnissa kehitetään osaamista ja uusia toimintatapoja moniammatillisesti palvelualueiden lääkäripalvelujen tukemana. Asiakkaille tehdään vain yksi palvelu- ja hoitosuunnitelma sekä liikkumissopimus, joita toteutetaan sekä kotihoidossa että muissa palveluissa.

Tukevasti kotona -hankkeen toimintamallien jalkautuminen on edistänyt monisairaiden ja -ongelmaisten asiakkaiden moniammatillista yhteistyötä sosiaali- ja lähityön ja terveysasemien välillä. Yhtenä esimerkkinä ovat sosiaaliohjaajien vastaanotot terveysasemilla.

Sosiaaliporras-RAI -arviointimenetelmän käyttöönotto yhdenmukaistaa ikääntyneiden henkilöiden palvelutarpeen arviointia kotihoidossa ja sosiaali- ja lähityössä. Sosiaaliporras-RAI auttaa tunnistamaan yhdenmukaisella tavalla asiakkaan terveyteen ja sosiaaliseen tilanteeseen liittyvät palvelutarpeet asiakkaan tarvitseman avun ja palvelun järjestämiseksi.

5.11.2015

4.5.2 Varhaiskasvatuksen tuloksellisuus päiväkodeissa

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *varhaiskasvatusviraston tulee huolehtia siitä, että varhaiskasvatuksen laadulle kehitetään nykyistä monipuolisempia mittareita.*
- *varhaiskasvatusviraston tulee yhdessä tietokeskuksen kanssa pyrkiä kehittämään lasten hyvinvointia kuvaavia mittareita esimerkiksi liittyen eriarvoisuuden vähentämistä koskevan tavoitteen seurantaan.*
- *varhaiskasvatusviraston tulee varmistua siitä, että varhaiskasvatusalueiden päälliköt puuttuvat asiakastytyväisyyskyselyissä havaittuihin laatupoikkeamiin sekä valvovat ryhmäkokojen ja pienryhmätoiminnan toteutumista ohjeistuksen mukaisella tavalla.*
- *erityisesti niissä päiväkodeissa, joissa tilanormia tiukennetaan, varhaiskasvatusviraston tulee varmistaa, että tilat soveltuvat pienryhmätoimintaan.*

Varhaiskasvatusvirasto toteaa (30.10.2015), että vanhempien osallistavien menetelmien kehittäminen tuottaa tietoa myös varhaiskasvatuksen laadusta. Laatupoikkeamia varhaiskasvatuspalveluissa ja niihin puuttumista käsitellään yhdessä varhaiskasvatusalueen päälliköiden ja pääluottamusmiesten kanssa vuosittain.

4.6.1 Yleisen, tehostetun ja erityisen tuen järjestäminen ja riittävyys Helsingin peruskouluissa

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *varhaiskasvatusviraston ja opetusviraston yhteistyötä ja tiedonkulkua tulee tiivistää tukea tarvitsevien lasten osalta varhaisen puuttumisen varmistamiseksi.*
- *alkuopetuksessa opettajien kykyä havaita oppimisen ongelmia ja varhaisen tuen tarvetta tulee edelleen parantaa.*
- *opetusviraston tulee huolehtia siitä, että erityisopettaja- ja muut avustajaresurssit riittävät yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen niille oppilaille, joilla havaitaan tuen tarvetta.*

Opetusvirasto toteaa (30.10.2015), että 'Kasvun ja oppimisen polku esiopetuksesta perusopetukseen' – mallin toimivuutta arvioitiin keväällä yhdessä varhaiskasvatusviraston kanssa ja arvioin perusteella tehtiin tarvittavat muutokset toimintatapoihin.

Opettajien osaamisen vahvistamiseksi erityisesti haastavan oppilaan kohtaamisessa on käynnistetty syksyllä 2015 pitkäkestoinen koulutus-hanke. Helsingissä erityis- ja sairaalakoulut toimivat myös osaamiskeskuksina. Jokaisesta osaamiskeskuksista koulutetaan vähintään kaksi Mapa – kouluttajia, jotka puolestaan voivat kouluttaa muita sellaisia

5.11.2015

kouluja (opettajat ja avustajat), joissa on vaativaa erityistä tukea tarvitsevia oppilaita. Näin osaamista saadaan tehokkaasti leviämään kaupungin kaikkiin kouluihin. Lisäksi on järjestetty lyhytkestoisempia koulutuspäiviä samasta temasta opettajille ja avustajille.

Opettajien osaamista erilaisten oppijoiden kohtaamisessa vahvistetaan nk. inklusiivisen ja ryhmäintegraatio pilottihakkeessa, joka käynnistyi syksyllä 2015. Hankkeessa on mukana 23 koulua. Tavoitteena on kehittää koulujen osaamista myös vaativaa erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden opetusjärjestelyissä siten, että oppilaan koulunkäynnissä varmistuisi lähikouluperiaate ja mahdollisuus opiskella yleisopetuksen piirissä.

Kaupunginkanslia toteaa (30.10.2015), että kaupunginhallituksen kulluvana vuonna perusasteelle perustamat 40 uutta luokanopettajan virkaa ja 20 uutta erityisopettajan virkaa on annettu opetusviraston käyttöön. Lisäksi virastolla on käytössään positiivisen diskriminaation erillismääräraha kouluille, jotka tarvitsevat oppilaiden sosioekonomisen taustan vuoksi lisätukea.

Varhaiskasvatusvirasto toteaa (2.11.2015), että Helsingissä valmistellaan uutta valtakunnallisiin esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin 2014 pohjautuvaa Esiopetuksen opetussuunnitelmaa. Se hyväksytään käyttöön 1.8.2016 lähtien. Suunnitelman rakentumisen yhteydessä on tarkennettu yhdessä opetusviraston kanssa yhteistyökäytännöt. Lapsen tuen tarpeen kartoitukseen on luotu yhteisiä toimintatapoja ja arviointivälineitä.

4.7.1 Kohtuuhintaisen asuntotuotannon edistäminen

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *kaupunginhallituksen ja kaupunkisuunnitteluviraston tulee edistää asunnon ja pysäköintipaikan hintojen erottamista sekä muita pysäköintipolitiikan toimenpiteitä, jotka edistävät kohtuuhintaista asumista.*
- *kaupunginhallituksen tulee jatkaa vaikuttamistaan valtion suuntaan, jotta rakentamisen kustannuksia nostaviin säännöksiin saataisiin muutoksia.*
- *kaupunkisuunnitteluviraston ja kiinteistöviraston tulee huolehtia siitä, että asemakaavatuotanto ja tonttitarjonta pysyvät joka vuosi korkealla tasolla.*

Kaupunkisuunnitteluvirasto toteaa (29.10.2015) valmistelevänsä uutta asuntotonttien autopaikkamäärien laskentaohjetta (pysäköintilaskentaohje), jossa etsitään uusia ratkaisuja pysäköintinormeihin mm. täy-

5.11.2015

dennysrakentamisalueilla. Ohje on tarkoitus viedä kaupunkisuunnittelu-
lautakunnan käsiteltäväksi joulukuussa.

Kaupunkisuunnitteluvirasto toteaa (29.10.2015) analysoineensa tonttitarjontatilannetta asuntotuotantotoimiston, kiinteistövirasto ja kaupunginkanslian kanssa. Tonttitarjonnan edistämiseksi, erityisesti kohtuuhintaista asuntotuotantoa varten, on ryhdytty toimenpiteisiin. Asuntotuotantotoimiston ja kaupunkisuunnitteluviraston asemakaavaosaston kesken on lisäksi käyty läpi nykyinen tonttitilanne, siihen liittyvät haasteet sekä ne kaupunkisuunnitteluviraston toimenpiteet, joita asuntotuotantotoimiston tuotantotavoitteiden turvaamiseksi tarvitaan.

Kiinteistövirasto toteaa (28.10.2015), että tonttiosasto on jatkanut tiivistä yhteistyötä kaupunkisuunnitteluviraston, asuntotuotantotoimiston sekä muiden asuntorakentamiseen keskeisesti liittyvien hallintokuntien kanssa riittävän rakentamiskelpoisen tonttivarannon saavuttamiseksi ja ylläpitämiseksi. Tonttiosaston on järjestänyt keväällä 2015 yleisen asuntotonttihaun, joka saatetaan kiinteistölautakunnan käsittelyyn loka-kuun 2015 aikana. Yleisen varauskierroksen yhteydessä esitetään varattavaksi tontteja yhteensä noin 3 800 asunnon rakentamiseksi. Näistä noin 1 500 asuntoa vastaava määrä esitetään varattavaksi yksityisille toimijoille, noin 1 050 asuntoa vastaava määrä Att:lle ja noin 1 250 asuntoa vastaava määrä erilaisia kilpailuja ja tonttihakuja varten. Varauskierroksen tonteista selvä pääosa (noin 67 %) esitetään varattavaksi kohtuuhintaiseen säänneltyyn asuntotuotantoon.

Varauskierroksen jälkeen kaupungilla olisi varattuna asuntotontteja noin 20 500 asunnon rakentamiseksi. Asuntotonttien varauskanta ylittää laskennallisesti selvästi asetetun tavoitteen. Varauskierroksen jälkeen asuntomäärin laskettuna noin 22 % tonteista olisi varattuna arvuokra-asuntotuotantoon, noin 36 % välimuodon tuotantoon ja noin 42 % sääntelemättömään tuotantoon. Varauskannan rahoitus- ja hallintamuotojakauma vastaa siten varsin hyvin asetettuja tavoitteita.

Tonttiosasto on järjestänyt kolmea Kalasataman Sompasaaren korttelia koskeneen ilmoittautumis- ja neuvottelumenettelyn. Tonttien rakentamisen valinnassa yhdeksi arviointikriteeriksi asetettiin ratkaisut, jotka edistävät autopaikkakustannusten oikeudenmukaista kohdentumista asukkaille. Hakumenettely on tarkoitus saattaa kiinteistölautakunnan hyväksyttäväksi loppuvuoden 2015 aikana tai viimeistään alkuvuodesta 2016.

5.11.2015

4.7.2 Kaupungin vuokra-asuntojen myöntämisperusteet ja valvonta

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *kiinteistöviraston asunto-osaston tulee kehittää asukasrakennetta nykyistä monipuolisemmin kuvaavia seurantatietoja.*
- *kiinteistöviraston asunto-osaston tulee huolehtia kaupungin ulkopuolisten ARA-vuokranantajien asukasvalintoihin kohdistuvan lakisääteisen valvontatehtävän riittävästä resursoinnista.*

Kiinteistövirasto toteaa (28.10.2015), että asunto-osaston ja tietokeskuksen tietojärjestelmien välille rakennetaan tarvittavaa rajapintaa ja projekti etenee suunnitelman mukaisesti. Tietotekniset haasteet ovat odotettua suurempia, joten seurannan saaminen tuotantokäyttöön voi lykkääntyä vuodelle 2016.

Ulkopuolisten ARA-asukasvalintojen seurantaan on varattu tarvittava henkilötyöpanos sekä sitä tukeva esimiestyö.

4.7.3 Koulujen ja päiväkotien sisäilmakorjaukset

Arviointikertomuksessa todetaan, että

- *kiinteistöviraston tulee tarvittaessa viraston sisäisillä vakanssien uudelleenjärjestelyillä turvata riittävän sisäilma-asiantuntemuksen saaminen tilakeskuksen palvelukseen.*
- *tilakeskuksen tulee huolehtia siitä, että sisäilmakorjauksille määritellään seurattavissa olevat tavoitteet ja systematisoida tavoitteiden toteutumisen seuranta.*
- *tilakeskuksen tulee varmistaa, että huoltokirjaohjelma Pakkiin tallennetaan tiedot pienten korjausten toteuttamisesta.*
- *tilakeskuksen tulee edelleen kiinnittää huomiota riittävään tiedottamiseen sisäilmakorjauksista ja niiden onnistumisesta.*

Kiinteistövirasto toteaa (28.10.2015), että sisäilma-asiantuntijan rekrytointi on käynnissä. Diplomityö korjausten onnistumisen varmentamisesta valmistunee vuoden loppuun mennessä. Sisäilmakorjausten suunnittelua ja dokumentointia on ohjeistettu. Ohjeistusta päivitetään parhaillaan tietojärjestelmämuutosten pohjalta.

Tilakeskus tiedottaa sisäilma-asioista erittäin paljon mm. osallistumalla virastotasoiisiin sisäilmaryhmiin, henkilöstölle järjestettäviin sisäilmatiedotustilaisuuksiin sekä asukas-/vanhempainiltoihin sekä normaalin projektikokouskäytännön kautta. Käyttäjätiedotteita tilakeskuksessa on laadittu tänä vuonna laadittu yli 150.